

Deset péemděček

V polovině 80. let začaly západní svět dobývat první komerčně úspěšné počítače Apple Macintosh s prvním graficky orientovaným operačním systémem. V komunistickém Československu se v té době objevily počítače řady PMD vyvinuté v Tesle Piešťany a od roku 1985 sériově vyráběné v Tesle Bratislava. Šlo o skutečný výkvět socialistického výzkumu. Osmibitový stroj uzavřený v nevzhledné šedivé krabici s poruchovými klávesami a operačním systémem DOS. Vytvářené programy, většinou v jazyce BASIC nebo PASCAL, jsme nahrávali na magnetofonový pásek a modlili se, aby kazetu stroj ještě druhý den přečetl. Grafická karta podporovala černobílý výstup s rozlišením 288×256 pixelů, jako monitor se používala televizní obrazovka.

V té době o nákupu výpočetní techniky nerozhodovali lidé, kteří jí rozuměli a využívali, ale lidé, kteří nikdy předtím počítač neviděli. A tak se jednoho krásného dne stalo, že katedra fyziky za nemalé peníze zakoupila celou desítku „péemděček“. Jejich cílem měly být laboratoře, kde probíhala laboratorní cvičení pro studenty. Myšlenka zcela jistě úžasná: student se mohl seznámit s výkvětem socialistické výpočetní techniky. Doufám, že pro mnohé z nich byla tato zkušenost natolik otřesná, že o čtyři roky později nemalou měrou přispěli k pádu komunizmu v naší zemi.

V laboratoři je třeba vykreslovat grafy a tak se ještě zakoupilo několik plotrů od firmy Měřící přístroje. Byla to nepodařená kopie západních plotrů společnosti Hewlett Packard, která byla upravena tak, aby do ní šly zasouvat normální fixy. Kopie byla na světě, software ale žádný a tak jedním z mých prvních úkolů bylo napsat pro péemděčko ovladače pro plotr. Celá úloha byla jednoduchá, šlo víceméně o to, aby PMD posílalo plotru příkazy jazyka HPGL (Hewlett Packard Graphic Language), kterým rozuměl. Při tomto prvním seznámení se strojem PMD jsem učinil několik významných vědeckých objevů:

1. Kolem šedého zmetka na stole je třeba chodit po špičkách, jinak se za vyrušování z klidu okamžitě pomstí.
2. Kláves je nutné se dotýkat jen velmi zlehounka, jinak se na vás vymrští a nebo se zaseknou.
3. Vytvářené programy je třeba nahrát na pásku několikrát, pravděpodobnost opětovného přečtení je zhruba padesátiprocentní.
4. PMD se nesmí používat déle jak 20 minut, pak je třeba stroj vypnout a půl hodiny počkat, jinak se přehřeje a „vytuhne“.

Nicméně můj největší objev mě teprve čekal. Přišel jsem na to asi po měsíci používání. Pokud jsem po čtvrt hodině za chladného počasí péemděčko dal na pět minut za okno (samozřejmě že zapojené do zásuvky, abych nepřišel o rozdělanou práci), vydrželo pak ještě cca dvacet minut fungovat, než definitivně zkolabovalo. Tímto trikem jsem prodloužil funkčnost stroje na téměř dvojnásobek a byl na to patřičně hrdý.

Kolega Pepa Bacílek mým objevům ale zasadil krutou ránu. Přišel na ještě dokonalejší vynález! Když pod rohy péemděčka dal čtyři dřevěné špalíky, začal pod tím šedým zmetkem proudit vzduch a pak vydržel pracovat celých 45 minut!

Pepa dlouho váhal, ale nakonec mu to nedalo a zavolal do Bratislavy a svěřil se inženýrům z Tesly se svým převratným objevem a přesvědčoval je, že by bylo dobré osazovat jejich zmetky vyššími nožičkami. Odpověď byla zdrcující a korespondovala plně s tehdejší dobou:

„Súdruh Bacílek, to my všetko vieme. Ale máme nadnormatívne zásoby malých nožičiek a preto ich musíme používať pri výrobe.“

Popravdě řečeno jsem byl k využití těchto strojů v laborkách od počátku velmi skeptický. Jejich život v laboratořích byl nakonec jepičí. Teď si již nevzpomínám, zda byly staženy po jednom nebo až po dvou semestrech. Od té doby už jsem je nikdy neviděl. Jak rychle přišly, tak rychle i zmizely. A jak tomu bývalo tenkrát zvykem, za naprosto nesmyslnou investici nebyl samozřejmě nikdo zodpovědný.